

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrto leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Pereče vprašanje

»Slovenec« od 31. decembra 1932 je objavil dopis iz Berlina. Dopisnik ugotavlja, da se komunizem v Nemčiji širi z velikansko naglico in da je zajel že vse sloje meščanstva.

Tako silnega napredka skoraj gotovo ne beležijo komunisti, kakor trdi omenjeni dopisnik. Da je pa komunizem v Nemčiji v porastu, ne v nazadovanju, verujemo. Nemčija je srce Evrope. Zato bo usoda Nemčije odločilna za vso Evropo, skoraj gotovo pa tudi za ves svet. Razmere, gospodarske in družabne, so vedno bolj napete. To napetost bi bilo mogoče odpraviti le tedaj, če bi bilo človeštvo v položaju, da bi popolnoma objektivno ugotovilo, kaj je vzrok tej napetosti. In če ugotovi vzrok, da bi imelo tudi to moč, da bi izvedlo zboljšanje in odpravilo te vzroke.

Neskladnost v gospodarstvu in družbi je tako očitna, da jo moremo naravnost z roko otipati. Na eni strani brezmejno premoženje, na drugi strani brezmejna beda. Na eni strani blazno hlepenje po brezdelnem dobičku, po državni oblasti, po izkoriščanju te oblasti, na drugi strani suženjstvo zaradi vsega tega. — Vsak, ali pa vsaj 99 odstotkov človeštva priznava, da je tak položaj škodljiv in nevzdržljiv. Tudi to priznava vsak, da bi moralo biti gospodarstvo tako urejeno, da bi služilo splošnosti. Kako? Rudarji v Hudi jami so sklenili, da žrtvujejo peti teden za svoje reducirane tovariše. Vsi priznavajo, tudi TPD, da je ta sklep visoko moralen, lep, toda TPD ga odklanja. In samo radi tega, da se zaščiti svetost lastnine, nimamo zakona, da bi prisilili TPD, da sprejme sklep rudarjev. In vendar se rudarji bore le za golo, najskromnejše življenje, TPD pa le za to, da bo večji ali manjši dobiček. Ista slika tudi drugod. Tudi v Nemčiji, ki je izdala milijarde za podporo veleagrarcem in drugim magnatom, mesto da bi prepustila zemljo pravim delovnim močem. Te ne bi delale iz zemlje deficitov.

Ker je tako, izginja v človeštvu sredina. Torej vsi tisti činitelji, ki so dosedaj še vedno dajali edino jamstvo za red in mir v družbi. Človeštvo se mora po nujni notranjega družabnega razvoja nujno zbirati okoli dveh najskrajnejših tečajev. Na eni strani kapitalizem, na drugi strani nasprotniki kapitalizma. — Kapitalizem je bil močan, dokler je mogel nuditi kolikor toliko zadovoljivo eksistenco, zlasti pa inteligenci in meščanskim slojem. Danes ni več tega. Zato se je sredi v človeški družbi prelomila, se vedno hitreje drobi in razpada. Mogoče je že tako daleč, da ne moremo sploh več govoriti o sredini v človeški družbi.

Pa tudi privrženstvo kapitalizma se vedno bolj krči. Omajana eksistenca je najsil-

nejši agitator za to. Vprašanje je, kje bodo obstale te mase, ki so se obrnile od kapitalizma in ki hite preko razdrte sredine k nasprotnemu tečaju. V poštev prideta le dva pola — ali krščanstvo ali komunizem.

V krščanstvu moramo razlikovati dvoje. Nauk kot tak in življenje poedincev ter družbe po tem nauku. Brez dvoma je v pogledu notranjega življenja veliko lepega in svetlega po vsem krščanskem svetu. Krščanstvo pa mora biti preneseno tudi v življenje. V praktičnem življenju se odločuje usoda krščanske družbe. Krščanstvo se prikazuje v praktičnem življenju na dva načina: po posameznikih in po organizirani družbi. Če bi bilo vse v redu, bi se moral vsak katoličan, naj bo kjerkoli, zavedati, da je apostol krščanstva. Vprav v tej točki so pa odpovedali posamezniki in družba.

Le presodimo dejanski stan čisto mirno. Ali se gospodarstveniki, ki se priznavajo za katoličane, kaj razlikujejo od drugih kapitalističnih gospodarstvenikov? Popolnoma nič. Opravičujejo se, da ni mogoče drugače. To si upajo trditi, ko smo imeli v zgodovini že drugačne čase in sicer take čase, ko so kristjani govorili: »Nam je vse mogoče.«

Ali v politiki? So prinesli krščanski in katoliški politiki kaj novega v politiko in javno življenje? Iste metode, ista taktika, žalibog tudi velikokrat ista sredstva kakor kapitalisti in brezverci. Najhujše je pa to, da je izginila vsaka iskrenost. Pišemo in učimo drugače, kakor delamo. Pa se ne zavedamo, da se bo prav vsaka neiskrenost maščevala. Govorimo proti kapitalizmu, pa ga z našim življenjem in v naših podjetjih vzdržujemo.

Govorimo o ljubezni do delavstva, trdimo, da je njegova rešitev edino v krščanstvu. Toda nočemo se pa zavedati, da je mogoče govoriti le o organiziranem delavstvu. Delavstva drugače ni.

Govorimo o delavskem združništvu. — Kakšno delavsko združništvo pa naj bo to, če je brez, odnosno preko organiziranega delavstva! Delamo, kakor da ne bi imeli dovolj zgledov doma in po drugih velikih državah.

Govorimo o veličini krščanske družine in o človeku, ki je po Kristusu naš brat. Pa kako radi presojava družino in človeka iz denarnega vidika.

Najbolj nevarno in zločin na veri je, če bi hoteli, kakor se tudi dogaja, diktirati vsem pripadnikom katoličanstva, da morajo sprejeti akcije sedanjih političnih in gospodarskih formacij katolikov za svoje tako rekoč pod vestjo.

Kajti javnost, tudi mase, ki hite proti novim tečajem, ne morejo poznati krščanstva iz svojega lastnega življenja, ampak ga presojava po tistih, ki se udeležujejo v javnosti v

imenu krščanstva. In če vidijo, da ti ne ustvarjajo prav nič novega, da so hote ali nehote prav za prav v službi kapitalističnega tečaja in da pri vseh težjih problemih odpovedo z izgovorom: »ni mogoče drugače,« je razumljivo, da hite mimo krščanstva, k tistim, ki pravijo, da bodo ustvarili tak položaj, da bo izginilo pomanjkanje, da bo imel vsak zagotovljeno eksistenco, da bodo ustvarili med narodi mir, ki pravijo, da jim ni nič nemogočega?

In če bo šlo v Nemčiji tako naprej in če se Nemčija in Rusija združijo, kol dve državi s popolnoma istimi principi, kaj potem?

Mi kristjani bi se morali zavedati, da nimamo v sedanjih kapitalističnih družbi prav ničesar iskati. Stremeti bi morali in se boriti za tak red, ki bo omogočil ljudem ne le pošteno preživljanje, ampak tudi iskreno krščansko življenje. Ne brigajmo se za premoženje, ki ga sne rja in ki nam bo, če ne bomo krenili drugih potov, sigurno v kazen.

Ali smo zmogni tega? Ali naj nas osramotijo ateistični komunisti?

Mi krščanski socialisti smo že davno spoznali, po kateri poti naj korakamo. Zato imamo popolnoma mirno vest.

Volitve obrat. zaupnikov

V januarju morajo biti izvedene volitve obratnih zaupnikov. Tovariši, v vse obrate obratne zaupnike! V splošnem res niso ugodne razmere za udeleževanje zaupnikov, ker imajo kapitalisti namen z različnimi šikanami uplašiti delavstvo, da bi začelo opuščati to svojo pravico.

Institucija obratnih zaupnikov je težko pridobljena pravica delavstva. V vsakem boju padajo žrtve. Tako tudi v tem. Če so podjetniki tako nasprotni instituciji obratnih zaupnikov, morajo že imeti svoje razloge. Glavno je v tem, da se ne čutijo več popolnoma svobodne kjer so dobri in zavedni obratni zaupniki. Od pridobljenih pravic ne sme delavstvo nikoli odstopiti, tudi pri obratnih zaupnikih ne.

Kjer so razmere za to podane, je najbolje, da se izvrše volitve po skrajšanem postopku. Zato dobite tozadevne pismene izjave podjetnikov še sedaj. Pri vednih volitvah obratnih zaupnikov mora preteči od dneva, ko se objavi razglas in do dneva volitev gotova doba. In sicer v podjetjih, ki imajo do 150 delavcev, najmanj dva tedna, v podjetjih čez 150 delavcev pa najmanj trije tedni.

So podjetniki, ki pravijo: »Bomo že še povedali. Saj se ne mudi.« Ni izključeno, da hočejo uspavati delaveca toliko časa, da ne bi bil več mogoč zgoraj navedeni rok. V tem primeru bi se čisto lahko pripetilo, da se volitve sploh ne bi mogle izvesti. Torej takoj na delo.

Če so kje razmere bolj zamolane, prosite pošlje na dan volitev svojega zastopnika. Inspekcijo dela ali pa Delavsko zbornico, da

Poročila z delavskih bojišč

Kovinarji

ODLOČUJOČIH GOSPODOV NI DOMA

Jesenice, dne 1. januarja.

V trdnem upanju je delavstvo pričakovalo, da bo moglo na javnem delavskem zborovanju 30. decembra l. l. slišati stališče gospodov KID na svojo zahtevo, vloženo 22. dec., v kateri zahteva, naj se izredno odpovedana kolektivna pogodba obnovi dne 1. novembra s to spremembo, da se iz pogodbe izloči čl. 6., po katerem se delavstvu odteguje 4, 5 in 6%. Poleg tega naj se s 1. novembrom povišajo delavske plače za 10%, računajoč po načinu odtegljajev po čl. 6. kolektivne pogodbe. Poročilo, ki je bilo podano na shodu na podlagi odgovora vodstva KID, je vse delavstvo sprejelo z ogorčenjem. Dopolnili namreč poročila, da odločujočih gospodov ni doma. Vsi delavci niso mogli dobiti odgovora na svoje zahteve. Gotovo je, da se delavstvo, ki je od početka Westen-Pfaffarjevega gospodarjenja do danes moralo »umnemu gospodarjenju« žrtvovati v znoju prisluženje milijone, s tem odgovorom ni moglo zadovoljiti. V ogorčenem protestu proti takemu načinu zavlačevanja njih eksistenčno ničotih zadev, je enodušno zahtevalo, da se v novem dopisu pozove KID, naj v teku tega tedna jasno pove svoje stališče. Ta zadeva se vleče že čez dva meseca. Vemo, da je vodstvo stalno v telefonskih stikih z vso odločujočo gospodo. Ako se je takrat zdelo važno priti nasproti delavski delegaciji, ko je šla zanje beračiti kredita v Belgrad, naj ima razumevanje za delavske težnje tudi sedaj. Kot prej se da tudi v tem primeru rešiti zadeva polom telefonskih pogovorov. Ker gre za življenjske interese delavstva, se seveda nič ne mudi.

JESENICE. Vsem članom skupine kovinarjev Jesenice. VI. redni občni zbor skupine kovinarjev se vrši dne 8. januarja ob pol 10 dopoldne v mali dvorani Krekovega doma z običajnim dnevnim redom. Med drugim bo tudi poročilo o prehranjevalni akciji. Tovariši! Občni zbor je dan obračuna! Član, ki gre brezbrizno preko tega dneva, da se obnega zbora ne bi udeležil, ni vreden, da je član. Začetek točno ob napovedanem času! Vstop samo proti izkazilu članske legitimacije.

Elektrotehnični uslužbenci

Žirovnica. Strokovna skupina elektr. uslužbencev. Vse tovariše člane obveščamo, da bo v nedeljo dne 7. jan. 1933 ob 3 popoldne sestanek naše skupine v prostorih gostilne Cop v Žirovnici. Ker bodo na dnevnem redu važna poročila o zadnjih dogodkih in intervencijah pri KDE, prosimo vse tovariše, da se sestanka zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Rudarji

Trbovlje. Primanjkljaj. Glavna brat. sklad. ima v pokojninski blagajni primanjkljaja 83.623,73 Din, dočim ima krajevna v Trbovljah 2715 Din pribitka, kar je znak, da še nismo pasivni.

Redukcija uradništva TPD. Nekaj časa je družba odpuščala samo delavce, sedaj pa so prišli v poštev tudi uradniki, seveda manj važni in potrebni zaslužka. Upamo, da bodo vseeno živeli. Saj dobe lepe pokojnine.

Tožbo so zgubili rudarski novoupokojeni, za katere jo je vložila svoječasno Delavska zbornica. Razsojalo je v tem kot zadnja instanca ministrstvo za gozdove in rude ter razsodilo po čl. 92. pravil. brat. sklad., da velja odmera pokojnine zadnjih pet let zavarovanega kategorijskega zaslužka. Nikakor pa ne tako kakor je dosedaj upokojevala ljubljanska skladnica, da so dobili po 1. jan. 1925; kar vso pokojnino, ki jo je predpisal pravilnik. Torej vsi oni, ki so bili upokojeni še v letu 1929 bodo prejeli to pokojnino, ki jo imajo po odmeri sedaj, le tisti kateri je plačeval prispevke pet let po sedaj veljavnem pravilniku, ima pokojnino po novem, drugi pa po vplačanih petletnih prispevkih za nazaj.

Huda jama. Tudi pri nas praznujemo. Imeli smo tri praznike 31. dec. in 1. in 2. jan. Pretekli teden se je v jami ponesrečil A. Ferline. Zlomilo mu je nogo, ter se zdravi v celjski bolnišnici.

Kemični delavci

Moste pri Ljubljani. Jugoslovanska strokovna zveza je sklicala sestanek delavstva kemične tovarne, ki se je vršil v sredo dne 28. dec. pri G. Oražmu v Mostah. Sestanka se je udeležilo nad 60 delavcev in delavk, ki so vsi člani JSZ. Na sestanku je poročal predsednik pripravljalnega odbora tov. Čepar o brezposelnosti podporan. Tajnik JSZ, tov. Lombardo, pa je poročal o dosedanjih ukrepih organizacije radi ustavitve kemične tovarne. Navzoči so vzeli vsa poročila z zadovoljstvom na znanje.

Predlagana in soglasno je bila sprejeta spomenica naslovljena na vodstvo kemične tovarne. Ta spomenica se glasi:

»P. n. ravnateljstvu Kemične tovarne, Moste pri Ljubljani.

Delavstvo naslovljene tovarne, organizirano v Jugoslovanski strokovni zvezi, zbrano na svojem sestanku dne 28. dec. 1932, je sklenilo p. n. naslovu predložiti sledečo spomenico:

Jugoslovanska strokovna zveza, v kateri je organiziranih 60 delavcev kemične tovarne, je z ozirom na ustavitev navedene tovarne naslovila na firmo bratov Guilini v Ludvigshafnu vlogu, v kateri je zaprosila za pojasnilo o vzrokih, ki so dovedli tovarno do ustavitve. Od navedene firme je Jugoslovanska strokovna zveza prejela dne 13. dec. 1932 sledeči odgovor:

»Jugoslovanska strokovna zveza, Ljubljana. Potrjujemo prejem Vašega cenj. dopisa z dne 12. nov., na katerega Vam pomotoma nismo takoj odgovorili.

Sporočili Vam moramo, da je tvrdka Guilini d. z. o. z. v Ljubljani, samostojno podjetje, na čigar vodstvo nimamo mi nobene ingerence. Zato Vas prosimo, da stopite v tej zadevi z vodstvom tamošnje tovarne takoj v stik. Velespoštovanjem: Gebrüder Guilini, G. m. b. H.

Delavstvu je z ozirom na gornji odgovor povsem nerazumljivo, da firma Guilini o razlogih ustavitve Kemične tovarne ničesar ne ve in kakor sama izjavlja, nima nikake ingerence na vodstvo te tovarne.

Delavstvo vsled tega upravičeno dvomi, da sploh obstoje tehniki razlogi za ustavitev tovarne, pri čemer je toliko število delavstva in njegovih družin izgubilo eksistenčno možnost. Tudi različne neenake izjave vodstva naslovljene tovarne o vzrokih ustavitve, se ne skladajo s citiranim odgovorom, kar postavlja celo zadevo v še večjo nejasnost.

Delavstvo se vsled ustavitve obratovanja nahaja v skrajno slabem gnotnem položaju, zato se smatra upravičeno, da zahteva v tem pogledu jasen odgovor. Vsako zavlačevanje zopetnega obratovanja brez zadostnih in utemeljenih razlogov smatra delavstvo za krivico, za katero je odgovoren p. n. naslov.

Delavstvo apelira na vodstvo, da skuša najti možnosti zopetnega obratovanja, če že ne v celoti, pa vsaj v toliko, da se zaposli eksistenčno najšibkejšje članstvo.

Delavstvo želi, da se p. n. naslov o eventualnih važnejših zadevah, kakor razgovori, tičočih se interesov delavstva, obrača na zastopstvo Jugoslovanske strokovne zveze, ki zastopa večino organiziranega delavstva v naslovljeni tovarni.

Jugoslovanski strokovni zvezi se naroča, da gorenjo spomenico predloži vodstvu Kemične tovarne.

Na gorenjo spomenico je JSZ prejela dne 31. dec. 1932 sledeči odgovor:

»Z ozirom na to, da je naše delavstvo deloma sploh neorganizirano, deloma pa je organizirano v različnih zvezah, ne moremo smatrati ene izmed organizacij kot polnomočno zastopnico celokupnega našega delavstva.

Vsled tega bomo vsa delavska vprašanja obravnavali samo z zato zakonito postavljenimi zastupniki.

K temu Vam moramo še sporočiti, da zahteva to celo delavstvo naše tovarne samo. S tem se reši vaš dopis od dne 29. dec. 1932.

Mi bi Vam še sporočili, da se trudimo takoj, kakor hitro bodo to pripustile gospodarske razmere vpostaviti zopet naš tovarniški obrat, ter ste lahko uverjeni, da bomo poskusili vsem, kar nam je mogoče, da se bo to čim preje zgodilo. — G. Guilini, d. z. o. z.

Delavstvo si iz tega odgovora lahko samo napravi komentar. Stališče vodstva kemične tovarne, da bo vprašanja tičoča se delavstva, obravnavalo samo z zakonito izvoljenimi zastupniki, ne nasprotujemo.

Delavstvo naj ve, da bodo zastupniki le tedaj prišli do svoje veljave, kadar bodo imeli zaslombo v organiziranem delavstvu. Kako važna je za delavstvo organizacija, se zlasti vidi iz gorenjega odgovora tovarne, ki se sklicuje na neorganizirane delavce. To nam je ponovni dokaz, da je neorganiziran delavec opora kapitalizmu. Zato bo kemično delavstvo brez odlašanja v celoti stopilo v JSZ, ki se pošteno in odkrito bori za zboljšanje položaja delavstva.

Viničarji

Nagrada dobil. Na viničarski komisiji v Grebrevniku, Kikel in njegov zastopnik nista marala priznati nagrade tov. Mihaelu Grlica in tudi ne plačati. Pri odvetniku v Ormožu pa sta to rada storila in še stroške plačala. Tako ima tov. Grlica že svojo nagrado.

Zbal se je. V občini Dolena, Sv. Trojica v Halozah, bi se morala vršiti viničarska komisija dne 7. jan. Vinogradnik Prejac se je z viničarjem pobotal in plačal vse, kar mu gre. To je prav. Viničarski red in strokovna organizacija še povrh pač le nekaj je, kar so priznali že mnogi, ostali pa še bodo morali.

Opozorilo

Delodajalce opozarjamo, da znaša pri 7% bolniškem in 7% nezgodnem prispevku odtegljaj po mezdni razredih od 1. januarja 1933 na dan, kakor sledi:

Mezdni razred oziroma Din					
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
0.23	0.33	0.39	0.48	0.57	0.69
VII.	XIII.	IX.	X.	XI.	XII.
0.82	0.98	1.18	1.39	1.64	1.97

Ravnateljstvo SUZOR-ja je sklenilo, da poviša za ljubljanski okrožni urad bolniške prispevke od 6.5% na 7%, nezgodne prispevke pa od 6% na 7%.

OUZD v Ljubljani.

Povišanje prispevkov za bolniško zavarovanje odobreno. Urad obvešča vse delodajalce, da je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje odobrilo sklep ravnateljstva SUZOR-a o 7% bolniškem prispevku. Objavljeni odtegljaji veljajo od 1. januarja 1933 dalje. — OUZD v Ljubljani.

Delavska mladina

Vodstvena seja CKD. Dne 18. decembra 1932 se je vršila vodstvena seja CKD, ki je pokazala toliko enotnost i glede metodike dela i glede načel, kakor do sedaj še nobena ne. Važnejši sklepi so bili: 1. Centralni odbor se je izpopolnil za dve izpraznjeni mesti. 2. Sprejel se je enoten organizacijski sistem, ki je obvezen za vso organizacijo. Vse edinece ga morajo izvesti do konca leta 1933. 3. Družine, ki ne plačajo tri mesece članarine, se s tem same izločijo iz centrale in izgube vse pravice. 4. Podrobneje se je razmotrivala časopisna akcija in se sprejele potrebne smernice. 5. Delovni program za bodoče so zastopniki enoglasno potrdili.

Naša kulturna organizacija postaja vedno bolj vzgojna, resnično mladinska, borbena in aktivistična.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

Novoletno voščilo nadškofa dr. Jegliča

Dragi prijatelji!

Zahvalim se za novoletno voščilo.

V sili ne obupajte. V zaupanju na pomoč Vsemogočnega žrtvujte tudi v novem letu trud in čas v borbi za delavstvo in njegove pravice. O, kdaj bodo prišli časi, ko bosta delavec in delodajalec složno in v miru delala za vseobčo korist na temelju krščanske pravice in ljubezni. Upajmo in molimo!

Vsem pozdrav in blagoslov!

Vaš stari prijatelj

nadškof Jeglič.

Zelo nas vesele te bodrilne besede starega boreca za pravice trpečih stanov, ki jih je naslovil za novoletno voščilo Jugoslovanski strokovni zvezi.

† Ivan Husjak

Žalostni smo! Po težki bolezni, previden s tolažili sv. vere, je dne 29. decembra ob 7 zvečer odtrpel svoje 63 letno zemeljsko življenje naš prvi in veliki tovariš, viničar Ivan Husjak. Pokojni tovariš je bil skromen, nadvse dober in pošten; tih, toda požrtvovalen. V stanovski zavesti nikdar uklonljiv značaj ga je storil velikega med viničarji. Od ustanovitve »Strokovne zveze viničarjev« sem je bil dvanaest let njen neumorni načelnik. S svojo dosledno poštenostjo in odločnostjo je imel velik ugled tudi pri vinogradnikih, čeprav niso bili mnogi izmed teh nikdar prijazni njegovemu delu in idejam za zboljšanje položaja viničarskemu ljudstvu. Samo radi težke bolezni je bil primoran spustiti krmilo »Strokovne zveze viničarjev« kot načelnik, katere pokret je vodil vedno z največjim prezirom na razne ovire in težave, neustrašeno v največjih in najbolj odločilnih trenutkih. Obupa in malodušnosti ni poznal, živel in izpopolnjeval se je v trdem delu, v težavah in v borbi. Bil je kot vijolica med trnjem in plevelom, katere blagi vonj premaguje vso puščobo in mrzlo svoje okolice. Kakor ga je bilo v pokretu »Strokovne zveze viničarjev« povsod le čutili, videti pa bolj redko, tako je zopet in skoraj nerazumljivo tiho in naglo odšel iz naše sredine.

Pogreb 31. decembra je bil naravnost posebnost za tako velikega delavca, kakor je bil tov. Ivan Husjak. Nič ni bilo posebnih ceremonij, nič govoranc, nobenih korporacij ali društvenih vencev. Izraz naše velike žalosti je bil vprav v vsej tej tihoti in molčečnosti, poudarjen na poseben način, v današnjih časih samo nam razumljiv, ki smo z njim sodelovali, ki smo in ostanemo njegovi zvesti tovariši, kakor je bil on nam. Pa sam je tako želel. Taka je bila njegova oporoka strokovni organizaciji. »Kadar bo vstajenje, naj pridemo zopet vsi skupaj tako, kot smo bili tukaj,« mi je naročil, ko sem ga še pred dnevi vprašal kakšne posebne želje ima do »Strokovne zveze viničarjev«, ko čuti, da se bo kmalu ločil od nas. Kot skrben oče številne družine je bil tudi kot viničar na svojem mestu. Samo enkrat v življenju se je preselil k drugemu gospodarju in to pred tremi leti. Povsod mu je

bilo, celo od inozemcev, zaupano odgovorno nadviničarsko mesto v gospodarstvu.

Njegova osebnost in vrline bi morale svetiti kot goreča plamenica v vzgled viničarjem samim, še bolj pa vsem, ki stoje na vodilnem mestu današnjega viničarskega stanovskega pokreta. Cele knjige bi se moglo spisati o njem kot vzor-delavcu, viničarju, organizatorju in voditelju. Pa saj so to že spisane božje knjige, ki govore, da je zraven svojih družinskih in službenih dolžnosti bil tudi vestno v službi praktične ljubezni do bližnjega, do so-viničarjev, pri tem pa nikdar ni iskal sebe in svojih osebnih koristi. Rajši je vedno več dal, kakor je dobil. Predvsem pa je bil neustrašen borilec povsod za pravice sebi enakih po stanu in delu, po načelu, da se naj i na zemlji ustvari kraljestvo Kristusovo, v katerem bo imel tudi ročni delavec delež pravice in sadov svojega dela.

Nepozabni tovariši! Odšel si, zmučen in utrujen. Odpočij se sedaj v miru božjem. Tvoja borba za ta svet je končana, zasluže, ki jih imaš pri tem za naš viničarski proletarijat, ostanejo zgodovinske in neminljive Zemlja, ki si jo v trudu in znoju prekopaval celo svoje življenje in poklicno negoval njene sokove gor, hrani sedaj Tvoje telo. Duša je šla k Bogu po svoje plačilo in iz nebesnih višav sedaj zre na nas. Za nas moli in prosi blagoslova, ki smo Tvoji in ki nas je toliko. Zato nam nisi umrl. Živiš in živel boš med viničarskim ljudstvom vedno kot veliki vzornik. Tvoji ideji ostanemo zvesti, po Tvoji poti bomo hodili še naprej, po Tebi začetu delu, za viničarski rod hočemo priboriti zmagu. Ne plaši nas trpljenje, ne zapostavljanje, ne prezir zato ker smo delavci in viničarji! Ti si nas učil vztrajnosti in bodril v borbi — zatoj od tisočev Tvojih — hvaležnost, nevenljiv spomin Tebi, naš veliki tovariš!

Peter Rozman.

Posmrtninski sklad viničarjev

Med najvažnejše pridobitve »Strokovne zveze viničarjev« spada gotovo ustanova našega posmrtninskega sklada. Po medsebojni pomoči »vsi za enega, eden za vse«, z malenkostnimi prispevki od slučaja do slučaja smrti katerega naših članov vršimo organizirani viničarji veliko socialno blagodat za nas vse. Ne samo, da dejanski pokažemo, da smo za resnično tovarštvo, ki nam je ravno v stiski kateregakoli izmed nas najbolj pri sreči, marveč z redno članarino za posmrtninski sklad se tako rekoč najsigurneje tudi zavarujemo. Naš posmrtninski sklad ima od vseh podobnih ustanov in fondov drugod tudi prednost, da se pravice posmrtninske podpore raztegnejo na vse člane včlanjene družine. Radi tega je članarina tukaj mnogo nižja, podpore pa dosti višje, kakor kjerkoli.

Ko smo leta 1930. izločili od podpornega sklada posmrtninske podpore in ko smo s 1. januarjem 1932 ustanovili poseben posmrtninski sklad s podporo 2000 Din, so seveda ta korak pozdravili naši člani enodušno. Tudi pristopilo jih je takoj k temu toliko, da bi mogle biti te podpore še višje. To tedaj. — Pozneje, ko bi treba prispevke tudi plačati, jih je že nekaj oklevalo. Nato so se izpremenile razmere viničarskega zasluzka, tem okolišči-

nam so se pridružile še gotove razdiralne sile. Zato je bil občni zbor »Strokovne zveze viničarjev« leta 1932. prisiljen začasnó izpremeniti poslovnik. Sedaj znaša posmrtnina, kakor sledi:

Osebe, za katere se plača 1 Din, do enoletnega članstva 300 Din, do dvoletnega članstva 500 Din, od članstva dveh let naprej pa 1000 Din.

Osebe, za katere se plača 2 Din do enoletnega članstva 300 Din, do dvoletnega članstva 500 Din, do triletnega članstva 700 Din, čez članstvo treh let pa 1000 Din.

Osebe, za katere se plača 3 Din do enoletnega članstva 300 Din, do dvoletnega članstva 400 Din, do triletnega članstva 600 Din, do štiriletnega članstva 800 Din, čez članstvo štirih let pa 1000 Din.

Vsem članom priporočamo, da si to številko »Del. Pravice« shranijo, kajti ta članek naj služi v potrebno pojasnilo, kolika pravica podpore v posameznih primerih kateremu pripada. Pribijemo pa posebej, da s poročstvom novih članov v posmrtninski sklad in z rednimi prispevki vsi skupaj poskrbimo, da se bo kmalu mogla sedanja lestvica podpor spremeniti na prvotno zopet nazaj, da bo spel najvišja posmrtnina 2000 Din.

Ako hočemo vsi, mora biti. Vsak bi rajši dobil dva »jurja«, kakor samo enega. Zato je to v največjo korist posameznika, ki pa ravno tak kot posameznik mora tudi sam storiti vse, da se to uresniči. V slogi je moč. Zanašati se, da bo že načelstvo vse storilo, pri skupinah in poedineh pa malo ali celo nič, je nespametno in ne vodi do napredka in boljših časov. Od kraja do kraja mora veljati parola: Vsi viničarji v strokovno organizacijo. Vsi člani strokovne organizacije pa tudi v posmrtninski sklad. Tu pa ostati zvest in vztrajati do smrti!

Socialna in gospodarska politika

Delovanje ravnateljstva SUZOR-a. Na seji dne 9. in 10. I. I. je sklenilo ravnateljstvo SUZOR-a, da se zviša s 1. januarjem 1933 bolniško zavarovalni prispevek za vse OUZD na 42% od zavarovane dnevne mezde za vsakega člana na teden, dočim bo znašal za nameščenske blagajne še nadalje le 36%.

Ugotovilo se je, da se je izboljšalo stanje bolniško-zavarov. panoge v prvem polletju 1932. Računa se pa, da bo znašala izguba SUZOR-a v tej panogi kljub temu še vedno okrog 10 milijonov dinarjev. Upravni stroški znašajo 17.56% od vseh izdatkov.

Ravnateljstvu je predložil odbor za spremembo statuta SUZOR-a svoj osnutek spremembe. Cilj osnutka je, da se organizirajo večji, samostojnega življenja zmogni okrožni aradi. Tem se bo dala avtonomija v delu in sicer v okvirju obstoječega zakona o zavarovanju delavcev. Poenostavljuje se volilni red za samoupravo. Predloženi statut je ravnateljstvo sprejelo. V veljavo bo stopil v roku dveh mesecev po ministri odobritvi. V bodočem letu se bodo postavile tudi meje delovanju nameščenskih bolniških blagajn.

NAROČI BESEDO

Naročnikom

Za bodoče bo »Delavska Pravica« izhajala v nekoliko manjšem formatu in obsegu. Prva številka obsega 8 strani, nadaljnje pa bodo na 4 straneh.

Upamo, da bodo tovariši člani, kakor tudi ostali cenjeni naročniki nam kljub temu ostali še nadalje zvesti. Težke razmere, vsled katerih se moramo boriti radi ogromne brezposelnosti v delavskih vrstah, so nam narekale previdnost, da omogočimo še nadaljnje redno izdajanje lista.

Prosim vse naročnike in prijatelje, posebno pa naše organizirane tovariše, da nas v teh težkih dneh podpirajo in gredo še z večjo vnemo na delo za širitev našega lista.

Izdajateljstvo in uredništvo.

Kupna moč delavskih plač pada

Rezultati, ki sem jih navajal v članku »Delavske plače«, objavljen v 50. številki »Delavske Pravice«, so se nanašali na razdobje v letu 1931 do junija 1932. Vse do tedaj sta bila indeksa hrane in obleke, katera sta med vsemi najbolj važna v padanju. Do septembra pa smo že mogli ugotoviti precejšen porast cen manufakture. Od junija do septembra je porastla indeksna številka od 150.8 na 167.7. Ni pa ostala na tej višini, marveč se je do decembra znatno dvignila in sicer na 191.2 (1914 = 100). Poleg tega moremo od septembra dalje beležiti tudi porast ostalih življenjskih potrebščin. Tako se je indeks hrane, ki je bil v juniju 107.7, dvignil do decembra na 117.5 točk (1914 = 100). Ta porast je razviden tudi iz objavljenih indeksnih števil v veleprodaji.

Dejanski razvoj indeksa, kakor indeksnih

števil je najlažje predočiti s številkami, zato bom zopet navajal indeks in indeksne številke za leto 1932 v minimalni potrošnji 4 članske družine (mož, žena in 2 otroka pod 10 let starosti). Razvoj je bil tedaj naslednji:

	1914 = 100	
marec	1.814.—	Din (135.8)
junij	1.747.—	„ (130.8)
september	1.746.—	„ (130.7)
december	1.940.—	„ (145.2)

V oklepaju so indeksne številke.

Pri tem moremo ugotoviti, da je za isto količino in kvaliteto živil, kakor tudi vseh ostalih življenjskih potrebščin dal v letu 1914 1336.— Din, v decembru 1932 pa mora dati 1940 Din. Življenjske prilike te delavske družine so bile od junija 50.44% pod predvojnimi prilikami in so se v decembru poslabšale tako, da so 64.87% pod razmerami leta 1914. Pri tem so cene življenjskim prilikam porastle za 45%, za 20% pa so nižje plače. Skratka: kupna moč delavčeve plače je padla napram letu 1914, ki je vzeto kot 100, za ca. 65%. Od junija do decembra 1932 pa je porastla indeksna številka za 15.4%. To znači, da je draginja občutno porastle.

Naraščajoča draginja in vedno novi davki niso tedaj prav nič v skladu z raznimi ukrepi za pobijanje krize. Gornje ugotovitve to dovolj nazorno dokazujejo. Kljub temu, da v tem primeru ne gre za znižanje plač, je vendar kupna moč delavstva padla, in sicer precej občutno.

Brez dvoma je, da je ta način reševanja težkih gospodarskih vprašanj nepravilen. Padec kupne moči našega delavstva ne vpliva porazno samo na eksistenčni položaj delavstva, marveč tudi na ostalo gospodarstvo. To ima radi tega vedno manj aktivnih odjemalcev. Saj je bilo šestokrat poudarjeno, da je ta skrajno slab življenjski položaj našega delav-

stva slabo vplival na naše gospodarstvo. Posledica tega je vedno večja brezposelnost. Brezposelno delavstvo je neproduktivno in navezano na javno pomoč. To pa je za vsako redno gospodarstvo zguba. Najbolj učinkovito sredstvo za pobijanje krize so primerne plače. Ker mora danes pretežna večina delavstva živeti v skrajno neugodnih življenjskih razmerah, je povsem logično, da propada kmet kot producent, kakor tudi obrtnik in trgovec kot posredovalec. Gospodarsko krizo je treba zdraviti pri korenini.

Gospodarstvo je kakor ogromno drevo. Ima nešteto vej, ki vsaka zase tvori posebno celoto. Namesto pa, da bi to ogromno drevo zdravili pri deblu, mu žagajo vejo za vejo. Pri tem pa prav nič ne pomislijo, da jih bo nekoč zmanjkalo. Kaj se bo tedaj zgodilo, je drugo vprašanje.

J. R.

Cene naraščajo

Cene v veletrgovini še nadalje naraščajo. Tako je razvidno iz indeksa cen v veletrgovini, ki ga objavlja Narodna banka v Beogradu, da je indeks, ki je bil v septembru najnižji z 61.8, se dvignil do novembra na 64.7. Posamezni indeksi se dvigajo:

	Oktober 1932	November 1932
Rastlinski proizvodi	58.1	59.7
Živalski proizvodi	58.5	60.2
Mineralni proizvodi	76.8	76.8
Industrijski proizvodi	67.5	67.6
Skupni indeks	63.9	64.7

Porast cen je predvsem v višjih cenah rastlinskih živalskih proizvodov (pšenice in živine).

Seveda bo od tega imel naš kmet zelo malo ali nič, marveč samo razni prekupci in izvozniki.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

Miss Lucile je trpela zaradi kostenice. To je bolezen, ki nudi zelo zajemljive snovi za pogovor zato, ker je tako zahrbtna in muhasta. Miss Lucile je bila dobro vzgojena in je hotela najprej vedeti o bolezni svojega svaka, preden je začela govoriti o svojih boleznih. Bila je zares srčno dobra dama in ji je žolč izbruhnil le, če niso ljudje izpolnjevali svojih dolžnosti in niso hoteli vedeti, kako važno je, da male kipce dobro izprašimo in gladimo dragoceno pohištvo. Ko je odkrila, da je novi strežaj mra. Warrenerja resen, mlad mož, ga je začela zalivati z reko besedi. Ni trajalo dolgo, pa se je začela obračati nanj zaradi pogreškov služinčadi.

Kot druga je nastopila miss Newcomb, tajnica mra. Warrenerja: dama takole približno pri tridesetih — in čisto drugačna kakor pa tajnice, o katerih je Jed do zdaj kdaj slišal. Brezhibno nakodrana, naprašena prav do zadnje gubice za ušesom, da je širila omamen vonj, ki se je vlekel kakor nežna sled po vsej hiši za njo. Podvizala se je pri Jedu s pojasnilom, da je ona »družabna tajnica«, to se pravi, da v Mountain Cityu pozna vsakogar, ki je »kaj« in da lahko na mestu in iz glave lahko navede njegovo natančno družabno težo. Če je velika mra. Warrener kako vabilo sprejela ali ga pa zavrnila, potem je bila tajničina dolžna, da je pisala pisma in jim dajala primerno obliko. Če je morala mra. Warrener imeti kje nagovor, ji je tajnica spisala osnutek, ji pomagala pri učenju na izust

in jo je celo učila kretenj. Jed je vse to vedel, ker je bil nekoč slučajno priča vsega postopka. Če je mra. Warrener priredila večerni sprejem, ji je družabna tajnica pripravila seznam gostov, poklicala izmed dam vsako po telefonu, da je izvedela, kakšno obleko bo imela tisti večer, spisala vse to na stroju in dala poročevalcem. Ni čuda, da se je tako vplivna oseba v začetku udajala težnji, da bi z Jedom občevala od zgoraj navzdol; ko pa je izvedela, da Jed ni poklieni bolniški strežnik, ampak vseučiliščnik, je njeno vedenje postalo zelo pristržno in sicer v toliki meri pristržno, da se je Jeda polotilo do nje prav tako nezaupanje, kakor ga je čutil do Carrie Meeshamove. Mož na njegovem mestu se mora čuvati žensk in razkošnih vonjev, ki jih širijo okrog sebe!

Potem je prišel mr. Jermin, Warrenerjev tajnik, tisti elegantni mladi mož, ki Jeda v uradu ni pustil pred Warrenerja. Prišel je po enkrat ali pa tudi po dvakrat na dan, da je vprašal šefa za svet, si kaj zapisal in prejel navodila. Za Jeda je bil vir tihega zadoščenja, da mu je šef sam predstavil mladega moža. Brž, ko je bil tajnik sam z Jedom, je porabil priliko in se mu je opravičil. Jed, ki je bil mnogo prepameten, da bi si po nepotrebnem ustvarjal sovražnike, ga je brž pomiril. On, Jed, pozna prav dobro pohlep in pomanjkanje obzirnosti pri tistih ljudeh, ki se rinejo h bogatinom. Tudi on ne bi takih vsiljivosti nikoli dopustil.

II.

Prave senzacije njegovega novega poklica pa so se začele drugi dan popoldne, zakaj takrat se je prikazala velika mra. Lydia Abercrombie Warrener, da bi povprašala po zdravju svojega soproga. Mrs. Warrenerjeva je imela svoje prostore na drugem koncu belo zlatega hodnika, kjer so Jeda po navadi srečavali inozemci čudne zunanosti —

Doma in po svetu

O uporabi kredita 50 milijonov dinarjev je izdal ministrski svet pravilnik, po katerem odpade na dravsko banovino: za prehrano siromakov 400.000 Din, za podpore brezposelnim 1.800.000 Din in za javna dela 4.000.000 dinarjev.

Kmetijska družba je sklenila na občnem zboru 29. decembra 1932 v Delavski zbornici v Ljubljani svoj razpust s 183 proti 46 glasovom. Opozicija, ki so jo tvorili pristaši bivše SLS, je podala načelno izjavo, s katero se izreka za dosedanjjo Kmetijsko družbo. Zatem je bil ustanovni občni zbor zadruge »Kmetijska družba r. z. z. o. z.« Zadruga ima 58 članov.

*

Revolucijo so pripravljali v Španiji. Začeti bi se imela 8. januarja železničarska stavka. Policija je našla tisoče bomb in druge municije v Madridu in Barceloni. Pri predpripravi so sodelovali tudi častniki in vojaki.

Kmetje revoltirajo v Avstriji, ker davčne oblasti kruto izterjajo davke. V kraju Vorau so ves dan demonstrirali pred davčnim oblatvom.

V Bolgariji se koljejo kar naprej. Zadnje dni so uprizorili protogorovisti na sredi Sofije pred kraljevim dvorom pravcato bitko in z lovskimi puškami postrelili več svojih nasprotnikov. — Vlada se je rekonstruirala, tako da je ostalo eno krilo narodnih liberalcev brez portfeljev. Seveda je tudi ta vlada le po milosti makedonstvujuših, ki dejansko vodijo vso bolgarsko politiko.

Avstrija dobi posojilo v znesku 300 milijonov šilingov. Posojilo bo porabljeno za podaljšanje dosedanjih kreditov, ki so zapadli. Francoski in angleški delež znašata po 100 milijonov šilingov. Avstrija je morala obljubiti, da 10 let ne bo sklenila »Anschlusa« z Nemčijo.

razni strokovnjaki, katerih naloga je bila olepšavati osebo ženskega samodržca v mountain-cityski družbi in jo ohranjati pri ljubem zdravju. K njim je bilo treba prištevati signora Capellija, ki ji je manikiral prste na rokah in na nogah, monsieurja de Fouchardiére, ki jo je vsak mesec enkrat za trajno nakodral, in dr. Lindgrena, zdravnika z naravnimi sredstvi, ki je vedel za poseben način masaže, ki naj bi oviral tvorbo gub in pospeševal krvni obtok. Potem so prišli krojači, modistke, zlatarji, bakrorezi, umetniki, glasbeniki in tako dalje. Čeprav je odlična dama dvakrat na leto romala v New-York in Pariz, je bilo še vedno dovolj naknadnih domislic, sprememb in navdihnenj.

Mrs. Lidia se ni nikdar pokazala zunaj svojih prostorov, preden niso ti različni služni duhovi opravili svojega dela. Potem je prišla na dan kot dovršena mojstrovina in se je posvetila svoji nalogi: kazati po svetu ljubkost in ljubeznivost. Kadar je prišla obiskat bolnega soproga, je vedno poslala sobarico s čisto uradnim vprašanjem, če mu je priлично. Nikdar se še ni Jedu v vsem osamljenem nehanju prikazalo kaj takega, kot ta privid: visoko rasla dama s snežnimi lasmi, v kremasti in srebrno barveni obleki, z nizom biserov okrog vratu in s številnimi briljanti na prstu. Od turbana iz čapljinega perja ali od peresne oglavnice ali kar je že to bilo, pa do konic svilenih čevljev je bil en sam kras in ubogi podeželski fant je okorelo strmela v spoštovanju in sramu. Lahko je bila stara petdeset let, lahko tudi že sedemdeset, ni bil korenjaka dovolj, da bi razvozljajal to uganko.

Mrs. Lydia se je pripravljala na sprejem, ki ga je prirejal vodilni odbor Dobrodelne bolnišnice v odličnem hotelu Trianonu. Jed si je pod bolnišnico predstavljal kraj,

V letu

1933

Vam bo nudila

KREKOVA KNJIŽNICA

sledede tri izbrane knjige:

1. Miško Kranjec: Predmestje — roman.

Predmestje: To je roman življenja samega in ne posameznikov. Življenje je ukovano v tradicijo, v vsakdanjo formo, ki ga oklepa. Na eni strani je gnano v nižino, na eni strani se bori z vsem redom, ki ga obdaja, in na drugi strani na gonosko raste v razredno bojnega človeka z etosom. Je slikan brez sentimenta, morda samo z majhno ironijo na naše kmečko meščanstvo, ki bi rado bilo svetsko, pa je samo brezbarvna navadna masa.

2. Mirko Javornik: Črni breg — roman.

Povest prav iz srede bednega, najbednejšega življenja na slovenski zemlji. Brez velikih besed, brez manifestov, samo slika: zdaj divja, zdaj skromna, zdaj kipeča, zdaj upadajoča v večni senci skrbi in bede, kakor je tisto življenje samo brez ozira na vzorce raznih veljavnih.

3. Upton Sinclair: Dolarji, I. del — roman.

Mojstrsko, kot zna le on, opisuje vso gnilobo in propalost meščanske, kapitalistične družbe in jo neusmiljeno bica z nedosegljivo jedkim sarkazmom. Na glavnem junaku Jedu, ki zraste iz proletarca-berača v najhujšega kapitalista-milijonarja, pokaže, kako ves družabni sistem vzgaja in ponižuje človeka na stopnjo brezumne živali, katere edini cilj je — izkoriščanje, profit, kopičenje bogastva. Ves roman izzvneni v silen protest proti današnji kapital. družbi.

Članarina:

Za vezane knjige:

letno Din 78— ali mesečno Din 6-50, obenem z revijo »Beseda o sodobnih vprašanjih« mesečno Din 10—.

Za broširane knjige:

letno Din. 48— ali mesečno Din 4—, obenem z revijo »Beseda o sodobnih vprašanjih« mesečno Din 7-50.

Pišite na naslov:

Krekova knjižnica, Ljubljana
Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22-I.

kjer skrbe za bolnike, ko pa je pet minut poslušal strastne izjave te velike dame, je vedel, da je Dobrodelna bolnišnica ustanova, ki naj širi propagando za neznosno osebo po imenu mrs. Jeremiah Lyncum. Jed je o Lyncumih slišal, da špekulirajo s premogom in da imajo veliko trgovino z gorivi, ki se je imenovala Great Western Fuel Company. Zdal se je pa zdelo, da ne vedo s svojim denarjem početi prav nič drugega, kakor da poskušajo iz vodstvenega odbora bolnišnice izriniti prijatelje gospe Warrenerejeve, da bi nekemu bratranču Lyncumovih preskrbeli ravnateljsko mesto.

»Vem, kam prav za prav ta ženska meri!« je zaklicala Mrs. Lydia. »Dosegla bi rada, da bi novi oddelek imenovali Lyncumov oddelek. In ne bo prej ušla, dokler ne bo vse bolnišnice pretvorila v družinsko reklamo! Prav dobro ve, da ni živa duša mislila na kako bolnišnico, dokler nisem jaz govorila z doktorjem Peckhamom. On me je prosil za dovoljenje, da bi jo smel nazvati Warrenerejevo bolnišnico.

Mislila sem si, da je to bilo od mene neokusno, — a danes, ko vrhovi družbe dajejo svoja imena in svoje obraze, da z njimi delajo reklamo za cigarete in za žimnice, — kam naj le to vodi, Claude? Ti bi moral prav za prav Peckhamu telefonirati in mu sporočiti, kaj značijo vse te spletke, — ne, naravno, saj vendar ne moreš telefonirati, ubogi fant, sploh te ne bi smela nadlegovati s tako šaro, toda po sprejemu se bo vršila seja, in trdno sem sklenila, da bom tej ženski povedala svoje mnenje, ji povedala kar naravnost, kako mislim o uji in o zajedaveh, ki jih je vtihotapila v zavod — da, vem, Lyncumovi imajo delež pri banki, a mi njihovega denarja vendar ne potrebujemo —, toda, oh, Claude, ti se mi zdiš naravnost strašno slab; — poskusi vendar spet ozdraviti, — poskusi, zaradi mene!«

Nabirajte za tiskovni shlad
Delavske Pravice

V Nemčiji se politične strasti še niso prav nič pomirile. Narodni socialisti in komunisti se koljejo in streljajo še vedno. V Hitlerjevi stranki je nastal razkol, zato jo pristaši trumoma zapuščajo.

Med Kitajci in Japonci se je zopet začela redna vojna. Japonci so že udrli v čisto kitajske pokrajine.

O drugi petletki bo razpravljala začetkom januarja vseruski sovjet in izvršni odbor vseh sovjetskih republik.

OUZD v novembru 1932

Povprečnina:

članov: moških 49.191 (— 8.243), ženskih 28.197 (— 2.164), skupaj 77.388 (— 10.407); bolnikov: m. 834 (— 333), ž. 361 (— 217), sk. 1.445 (— 530);

odstotek bolnikov: m. 1.30% (— 0.32), ž. 1.99% (— 0.57), sk. 1.87% (— 0.40);

povprečna dnevna zavarov. mezda Din: m. 27.03 (— 1.99), ž. 18.12 (— 1.54), sk. 23.79 (— 2.01);

celokupna dnevna zavarov. mezda Din: m. 1.330.405.20 (— 337.551.60), ž. 510.794.00 (— 86.169.20), sk. 1.841.199.20 (— 423.720.80).

Številke v oklep. () pomenijo prirast »+« oziroma padec »—« od lanskega leta, t. j. od novembra 1931.

Tudi v novembru se je gospodarska kriza omilila. Enoletni padec števila zavarovanih delavcev je znašal:

meseca junija	Din 15.738
julija	„ 16.625
avgusta	„ 18.251! (maksimum!)
septembra	„ 17.687
oktobra	„ 14.641
novembra	„ 10.407

Pojenjevanje gospodarske krize tekom meseca novembra pojasnjuje sledeča tabela padcev števila zavarovanih delavcev:

Datum	Padec zavarov. napram letu
	1931 1930
1. XI.	11.915 21.034
15. XI.	10.188 20.765
30. XI.	9.712 20.735

Zdravstvene razmere zavarovanega delavstva v mesecu novembru izgledajo nekoliko povoljnejše nego lani, ker je odstotek bolnikov manjši pri moških za 0.32%, pri ženskah za 0.57% in pri moških in ženskah skupaj za 0.40. V tem zmanjšanju odstotka je pa upoštevano tudi skrajšanje bolnopolne dobe od 52 na 26 tednov itd. Radi tega so ostale zdravstvene razmere delavstva skoraj nespremenjene v stvarnem pogledu.

Istotako je oslabilo nazadovanje delavskih plač. Padec povprečne zavarovane mezde, katera odgovarja približno faktičnemu dnevnu zaslužku povprečnega delavca, je znašal napram prejšnjemu letu:

meseca junija	Din 1.84
julija	„ 2.20
avgusta	„ 2.41
septembra	„ 2.42! (maksimum!)
oktobra	„ 2.30
novembra	„ 2.01

Celokupna dnevna zavarovana mezda vseh zavarovanih delavcev je padla v novembru za 423.720.80 (v oktobru za 563.900.40, v septembru za 661.683.60) Din.

Obrtna borza dela

Pod gornjim naslovom je bil v 12. številki »Radniške zaštite« objavljen članek, v katerem Ilija Perić, uradnik Osrednje uprave za posredovanje dela v Belgradu razpravlja o pravnem položaju obrtnih borz dela pred in po uveljavitvi novega obrtnega zakona. Zaključki, ki jih prinaša, so zelo zanimivi.

Razprava je važna tudi za nas. Toda vsled preobširne tvarine, ki je v njej nanižana, ni mogoče tega v celoti objaviti. Skušal bom čisto na kratko podati najvažnejše za-

ključke in se poleg tega dotakniti tudi naših obrtnih posredovalnic za delo.

Predvsem je važno, da tu ločimo dvoje. Prvič »Javne borze dela«, ki nudijo vsem vrstam delavstva brezplačno posredovanje dela. Drugič Obrtna borza dela, ki tvorijo samostojno obrt in tedaj vršijo posredovanje za denar. Ta način posredovanja je za delavstvo skrajno neprikladen. Navadno tisti, ki išče dela, nima denarja in težko plačuje posredovalnino. Ravno vsled tega je konvencija o brezposelnosti, sprejeta leta 1919, v Washingtonu, katera je bila pri nas uzakonjena leta 1926., sprejela člen, da mora vsaka država, ki to konvencijo sprejme, ustanoviti na svojem ozemlju brezplačno borzo dela.

Vsled tega je v zakonu o zaščiti delavcev (1922) izrecno rečeno, da v kraju, kjer obstojajo javne borze dela, ne morejo istočasno poslovati obrtna borza dela in se morajo v teku 6 mesecev po osnovanju javnih borz dela ukiniti. Iz tega sledi, da bi morale biti pri nas obrtna borza dela že zdavnaj ukinjene, najkasneje pa 1. septembra 1931.

Novi obrtni zakon pa stavlja obrtna posredovalnica za delo pod pristojnost ministrstva za trgovino in industrijo in baš radi tega je podana tem večja podlaga za ukinitve, ker to ne more biti taka obrt kakor so ostale, kajti mi imamo po navedeni konvenciji o brezposelnosti ustanovljene v cilju posredovanja dela za vse vrste delavstva brez razlike spola na reguliranju delovnega trga v Jugoslaviji »Javne borze dela«. Posredovalnice za delo ne morejo posebno v teh težkih časih biti pridobitna obrt, tako rekoč izkoriščevalnica brezposelnih delavcev.

Casopis je velesila. Je glasnik javnega mnenja! - Zato širite „Delavsko pravico“, ki je naš neodvisen delavski list.

V. Eržen:

Iz Hrastniške kronike

(Dalje.)

Vse tehnične pridobitve današnje dobe pa donajajo koristi in dobiček le nekaternikom, dočim strada na stotine drugih nemaničev v vednem strahu, da izgubi še ta borni kosček kruha. Podjetnik-tujec ne računa z rudarjem kot človekom, ki mu ustvarja dobrine — bogastvo, temveč kot s strojem in blagom, ki ga zamenja, kadar se mu poljubi.

Življenje rudarja je trpko in grenko. Borba za vsakdanji kruh mu je vtisnila poseben pečat. V vsem njegovem vedenju leži neka otožnost in resnost. Obraz je upadel, bled in izžet, poteze ostre. Njegovo delo je naporno in nevarno, kajti vsak hip se lahko pripeti nesreča globoko v jami — v temnem rovu, kakor se je zgodila 29. novembra, ko je izgubilo življenje šest rudarjev-trpinov na tako pretresljiv način. »Ne veš ne ure, ne dneva,« se pri rudarju najbolj izpolnjuje.

Kdor bi pa mislil, da je rudar brez vere, ta ne pozna njegove duše. Na zunaj res ne kaže posebno svojih čustev, zlasti verskih ne, ker je bolj vase zaprt. Ob prazniku svoje zaščitnice sv. Barbare, ki jo že od nekdanjih častí, pa se pokaže in nastopi slovesno v svoji tradicionalni rudarski noši. Vernost rudarjev potrjuje dejstvo, da so pred 24. leti, ko se je zidala cerkev na Dolu pri Hrastniku, zbrali

sami potreben denar za oltar svete Barbare. Tudi za hrastniško cerkev mnogo prispevajo, zlasti ob večjih praznikih, kakor v Veliki noči itd. Praznik sv. Barbare se obhaja vsako leto zelo slovesno. V skupnem sprevodu z zastavo in godbo na čelu odkorakajo rudarji k službi božji na Dol; zadnji dve leti tudi v hrastniško zasilno cerkev, kjer napravijo pravi rov iz premoga. Sliko svete Barbare, ki je stalno obešena v čakalnicah, kjer se zbirajo rudarji na delo, ob takih prilikah okrasijo in prižgo sveče. Svojčas so pred to sliko opravljali rudarji pred odhodom v rove molitev; kmalu po vojni se je ta lepa navada opustila. Prav tako slovesno se obhaja praznik na Veliki gospojnico. Takrat gredo rudarji v priljubljeno Marijo Drago nad Hrastnikom, ki je podružnica trboveljske fаре; pred vojno so hodili tudi v Marija Lurd pri Rimskih toplicah. Pred dvema leti so pa poromali v lepem številu s posebnim vlakom na Brezje k Mariji Pomagaj.

V delavskem strokovnem pokretu je igral rudar še do zadnje velike stavke leta 1923. odlično vlogo, ker je bil čut solidarnosti pri njem najbolj razvit in se je oklepal strokovne organizacije, ki mu je pripomogla do marsikateri zmage. Po stavki pa je njegova borbenost ponehala ozir. se ni mogla tako uveljaviti, ker ni bilo one skupnosti kakor l. 1919., ko je bil strokovni pokret na višku in je bil rudar gospodar položaja. Poznan delav-

ski voditelj je bil tistih dob France Kovač, ki je delal pred vojno več let v nemških rudnikih. Med vojno se je vrnil v domači kraj in kmalu zavzel mesto voditelja rudarjev. Ob stavki pa je bil z mnogimi drugimi tovariši pri rudniku odpuščen. Po njegovem odhodu je nastala precejšnja vrzel, ker ni bilo najti tako hitro primerne in izkušene naslednika. Zanimanje za strokovno organizacijo je padlo in danes je primeroma neznačen del delavstva organiziran. Vendar se v zadnjem času kažejo znaki zboljšanja. Zavest skupnosti se je začela oživljati in kadar doseže ono stopnjo iz leta 1919., bo zavzel rudar mesto, ki mu pripada.

Od društvenega — prosvetnega dela do predvojne dobe ni bilo med rudarsko mladino posebnega zanimanja. Šele po vojni se je začelo živahno prosvetno gibanje. Blagodejne posledice niso izostale. Pretepi ob plačilnih dneh, ki so bili nekdanj pogostni in se končali s smrtnimi žrtvami, so danes skoraj neznani. Namesto kola in noža vidiš časopis, knjigo, šah, nogomet, radio in drugo. Nastopi na odru tudi niso nič novega, dalje umetno petje in glasba. Vse to je dvignilo našo mladino, da je v svojem nastopu bolj uglašena in da se lepše oblači. Velika rak rana pa je danes ta, ker je toliko mladih ljudi brez svoje krivde brez dela. Star pregovor pravi, da je lenoba mati vsega hudega. Zato dandanes samoumori med mladino niso redki.

Dovolilnice za obrtne borze dela se morajo izdati v kraju, kjer obstoja javna borza dela samo za one vrste delavstva, ki niso z zakonom zaščiteni. Teh pa danes razen poljedelskih delavcev ni, kajti tudi služkinje imajo svojo zaščito in sicer v Poselskem redu. Iz gorenjih razlogov so nekatere oblasti odklonile izdajo novih dovolilnic, ki so morale biti izdane v duhu novega obrtnega zakona in je tudi državni svet razsodil, da se te pritožbe zavrnejo.

Avtor članka ugotavlja, da bi vsa dovoljenja za obrtne borze dela morale biti izdane na novo v duhu obrtnega zakona za pridobitne obrti, ker so prejšnja dovoljenja izgubila veljavo s 1. septembrom 1931.

Iz tega je tedaj sklepati, da je kljub novemu obrtnemu zakonu, ki regulira osnovanje obrtnih borz dela, še v polni veljavi odredba § 105 zakona o zaščiti delavcev v zvezi z rešenjem ministra za socialno politiko z dne 24. julija 1930 in 29. julija 1931, da se morajo vse obrtne borze dela v kraju, kjer poslujejo javne borze dela, ukiniti. Gotovo je, da sta s tem novi obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev v nasprotju. To bo treba na vsak način čimprej s posebno uredbo v prilog javnih borz dela urediti.

Pri nas zadene to vprašanje samo obrtne posredovalnice za služkinje. Vsa ostala posredovanja itak že vrši Javna borza dela. Te obrtne posredovalnice pa niso, kakor že rečeno, v tistem pomenu besede, kakor to zahteva washingtonska konvencija, ker vršijo posredovanje za denar. Gotovo je, da imajo take posredovalnice interes na tem, da je čim več posredovanj. Zato jim ni mar, ako služkinje vsak mesec menjajo svoja mesta. Za nje je to pridobitna obrt.

Zato proč z obrtnimi posredovalnicami za delo. Še to malo, kar služkinje imajo, morajo dati za posredovanje. To je za čas, v katerem živimo, nedopustno. Poleg tega pa imajo te posredovalnice interes, da pride čim več deklet z dežele v mesto, ker le na ta način je čim večje tekmovalstvo za službe, in s tem seveda tudi večja verjetnost boljših dohodkov. V prvem kakor drugem slučaju bi bile tu javne borze dela važen regulator, ker bi prvič s svojim brezplačnim posredovanjem ščitile služkinje pred izkoriščanjem, drugič pa bi imele evidenco nad dotokom mladih deklet z dežele v mesto, kar bi se gotovo tudi dalo na ta ali oni način omejiti.

Naša zahteva je, da se vse obrtne borze dela takoj ukinejo in ne čaka na uredbo, ki bo morala določiti meje v kolikor se ne skladajo z zakonom o zaščiti delavcev in novim obrtnim zakonom glede nadaljnega obstoja in poslovanja obrtnih posredovalnic za delo. J. R.

**V vse tovarne delavske obratne
zaupnike! Naj bodo izraz klene
volje organiziranega delavstva,
da ono kljub vsem oviram ne
klone, marveč zahteva naj se
spoštuje in izvaja delavska soc.
zakonodaja.**

Naše narodno gospodarstvo v novembru 1932

(Po statistiki OUZD v Ljubljani)

Število zavarovanih delavcev se je v novembru 1932 kretalo pribl. na višini l. 1923, t. j. ob izvršeni organizaciji OUZD-a.

Kretanje zavarovanih delavcev v minulem mesecu v posameznih industrijskih skupinah je razvidno iz sledečih rubrik:

Posamezne skupine:

Posamezne skupine:	Povprečno štev. zav. delavcev nov. 1932		Prirast »+« oziroma padec »-« od oktobra 1932 absolutno v %	(Odstotni pri- rast in padec v oktobru v %)
1. Gradnja železnic, cest itd.	2.329	+ 208	+ 8.93%	(- 18.95%)
2. Higijena	1.703	+ 71	+ 4.17%	(- 2.39%)
3. Predelava kož	3.314	+ 134	+ 3.81%	(+ 2.51%)
4. Gradnja prevoznih sredstev	270	+ 8	+ 2.96%	(- 1.53+)
5. Oblačilna industrija	4.369	+ 130	+ 2.85%	(+ 2.20%)
6. Občinski obrati	1.094	+ 31	+ 2.83%	(- 0.10%)
7. Denarni zavodi itd.	491	+ 13	+ 2.65%	(- 0.80%)
8. Kemična industrija	1.610	+ 38	+ 2.36%	(+ 5.85%)
9. Papirna industrija	1.743	+ 29	+ 1.66%	(+ 2.33%)
10. Tobačna industrija	855	+ 13	+ 1.52%	(- 0.40%)
11. Tekstilna industrija	9.416	+ 119	+ 1.36%	(+ 3.53%)
12. Industrija hrane in pijače	3.549	+ 46	+ 1.30%	(- 1.46%)
13. Gozdno-planinska industrija	5.987	+ 69	+ 1.15%	(- 0.76%)
14. Hišna služničad	8.127	+ 80	+ 0.98%	(+ 1.62%)
15. Gledališča, svobodni poklici	1.191	+ 7	+ 0.59%	(- 0.20%)
16. Javni promet	620	+ 3	+ 0.48%	(- 1.13%)
17. Kovinska industrija	6.367	+ 21	+ 0.33%	(+ 1.15%)
18. Trgovina	4.187	- 9	- 0.21%	(+ 0.10%)
19. Poljedelstvo	547	- 3	- 0.55%	(- 4.91%)
20. Gostilne, kavarne, prenočišča	2.877	- 26	- 0.90%	(- 8.96%)
21. Centrale za proizv. sile, preskrba vode	624	- 6	- 0.96%	(+ 4.44%)
22. Zasebna prometna podjetja	894	- 9	- 1.01%	(- 1.88%)
23. Industrija kože in gume	1.497	- 17	- 1.14%	(+ 0.30%)
24. Predelava lesa in rezbarstvo	4.099	- 66	- 1.61%	(+ 0.50%)
25. Grafična industrija	1.103	- 21	- 1.90%	(- 0.98%)
26. Gradnje nad zemljo	4.889	- 982	- 2.01%	(- 11.45%)
27. Industrija kamenja in zemlje	3.231	- 422	- 13.06%	(- 16.89%)
28. Rudarstvo	5	- 4	- 80.00%	(+ 11.11%)
Skupaj:	77.388	- 545	- 0.70%	(- 1.62%)

Vsak stik z bogatinom je nevaren. Vsak naj občuje s sebi enakim

(Odlomek iz sv. pisma starega zakona, Ecclesiasticus.)

Kdor se smole dotakne, se z njo onesnaži. In kdor občuje z ošabnim, bo postal ošaben.

Kdor se pridruži bolj imenitnemu kakor je sam, si breme natovori; zato se ne pridruži bolj bogatemu, kot si ti.

Kako se moreta družiti lončen pisker z bronastim kotlom? Ako trčita skupaj, počl lonec!

Bogatin dela krivico, pa še povrh ošaben je. Revez pa mora, četudi užaljen, molčati!

Ako mu daješ darila, se bo zate zavzel. Ako nimaš nič, te zapusti.

Toliko časa živi s teboj, dokler kaj imaš in te izprazni in potem s teboj nima usmiljenja.

Če te potrebuje, bo zvijačno okrog tebe hodil. Smehljaje se ti bo delal upe in ti bo govoril lepe besede ter ti bo rekel: »Česa potrebuješ?«

Ponižal te bo s svojimi pojedinami, da te dva-trikrat izprazni. Končno se bo pa iz tebe norčeval. In če te bo potem pogledal, se te bo izognil ter stresal glavo nad teboj.

Ponižaj se pred Bogom in upaj na njegovo močno roko.

Ne bodi preponižen v svoji modrosti! Da ne boš ponižan in zapeljan k nespameti.

Če te kliče k sebi kak mogotec, ostani proč od njega. Potem te bo še bolj nujno klical. Ne sili k njemu, da te ne bo odslovil; toda ne pojdi predaleč od njega, da te ne bo pozabil.

Varuj se, z njim govoriti kot s sebi ena-

kim in ne zidaj na njegove goste besede. Kajti z mnogim govorjenjem te bo spoznal in smehljaje se bo izvelel tvoje skrivnosti.

Njegovo trdo srce bo ohranilo tvoje besede. Kajti blizu pogube hodiš.

In če slišiš njegove besede, imej jih za sanje ter sam pazi.

Ljubi Boga v vsem svojem življenju ter ga kliči za svoje odrešenje.

Vsaka žival ljubi sebi enako. In tako vsak človek svojega bližnjega.

Vsakó bitje se rado druží s sebi enakim in vsak človek se druži s sebi enakim.

Kakor volk ne spada k jagnjetu, tako ne grešnik k pravičnemu.

Kakšno skupnost ima svetnik s psom in kako stoji bogataš napram revežu?

Levov plen je gozdni osel v puščavi. Tako so reveži paša bogatinov.

Kakor je ponižnost ošabnemu neznosna, tako je neznosna revežu bogatinu.

Če se bogataš šibi, ga držijo njegovi prijatelji; če pa revež pade, ga tudi znanci zavrejo.

Če je bogataš ogoljufan, mu mnogi pomagajo; če ošabno govori, ga opravičujejo.

Če je revež ogoljufan, da še povrh zmerjajo. In če tudi pametno reče, mu ne dajo prav.

Bogataš govori — vse molči ter kujejo njegove besede v nebesa.

Če pa revež govori, vprašajo: »Kdo pa je ta?« in če trka, ga vrejo.

Bogastvo je dobro, če je vest mirna. Strašno slabo je ubožstvo po izreku bogatinov.

Škof Slomšek in krščanska dobrodelnost

Naš nepozabni škof Slomšek pravi: »Kjer ljubezen kraljuje, tam se dobro stanuje.« Ob Slomškovem času je kraljevala vsepovsod po slovenskih domovih in družinah. »To je zame tolažilni dokaz,« je mogel tedaj reči apostol Slovenec, »da sem našel dobro zemljo in da bo krščanstvo pri nas prineslo dobrih sadov. Danes je moje veselje popolno, ker sem v številni družbi dobrodelne krščanske ljubezni, ker si vsi prijazno podajajo roke za društvo, ki naj bo svetla zvezda boljše bodočnosti. Kjer pa vlada ljubezen, tam dela velike reči.«

To je vedel in videl svoj čas v Sloveniji škof Slomšek, to doživljal in skuša v Hrvatih »Društvo za narodno zaščito« in »Hrvatski Radiša«. Človek mora občudovati veliko dobrodelno in kulturno delo, ki ga vršita te dve društvi. Zaščitila je namestila nad šestdeset tisoč otrok ubožnih staršev pri premožnih posestnikih. V dobrodelne namene je razdelila od leta 1914 do danes nad 22 milijonov dinarjev. »Radiša« pa je nastavljal nad petnajst tisoč dečkov v razne obrti.

Podobno hoče delovati tudi dobrodelno društvo »Varstvo«. »Uboge boste imeli vedno med seboj,« je dejal Zveličar in je s tem ubožstvo izročil v oskrbo krščanski ljubezni. »Večja je ljubezen, manjša bo potreba,« piše škof Slomšek in nadaljuje: »Razločevati moramo dvojno ubožstvo: duhovno in telesno. Telesnega ubožstva ni mogoče preločiti, dokler kje duhovno teži; zakaj to drugo je vzrok prvega. Zato bodi naša prva skrb, da preprečimo duhovno moralno ubožstvo z versko vzgojo mnogih nezavarovanih otrok. Na naših ulicah in cestah srečamo toliko otrok, ki tavajo okrog in množe proletarijat našega mesta. Tako doručajo brez vere, brez dela, brez vzgoje in bodo muka za prihodnost. Lenoba je začetek vseh hudobij. Delo in verska vzgoja je za siromaštvu edino zdravilo. Smotrena verska vzgoja more iz otrok storiti vse; in večja zasluga je, če ubožstvo prepreči, nego če koga iz brezdnja gorja potegnesh. V to pa je potreba materinskih oči in materinskih src, ki bodo prej vidijo in bolje umejo ko uradne osebe. Ljubezen dobrih krščanskih žena je iznajdljiva, zlasti v detinskem svetu. Zato pravi Zveličar: Žena ima veliko žalost, pa tudi veliko radost, če je človek rojen. Kakšna radost, če morete po posebnem društvu vračati človeški družbi, državi in Cerkvi — nebesom koristne člane, ki bi bili sicer zgubljeni.«

Tako priporoča Slomškova apostolska beseda skrb in vzgojo zapuščenih in zanemarjenih otrok. Lepše ni mogoče priporočiti nujnost in važnost društva »Varstvo« nego z navedeno Slomškovo prošnjo. Kako tudi ni mogoče lepše proslaviti Slomškovega spomina nego z očuvajočim in rešujočim delom za ubogo mladino.

Dobrodelno društvo »Varstvo« hoče vršiti to veliko Slomškovo željo in nalogo. Zaenkrat hoče: 1. kolonizirati slovenske siromašne otroke in sirote med dobre slovenske družine; 2. nameščati trgovske, obrtne, industrijske in kmetijske učence.

Toda društvo »Varstvo« ne more dosegati svojega namena, ako ga ne podpirajo vsi sloji prebivalstva, eni z denarnimi podporami, drugi s tem, da sprejmejo siromašne otroke na prehrano in vzgojo ali da sprejmejo potrebne učence. Društvo je že odprlo pisarno, ki se nahaja v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17 (pritličje) vhod s ceste. — Siromašni starši, ki v sedanjih stiskah ne morejo preživljati svojih otrok, naj se obrnejo na društvo »Varstvo«, da poišče dobre ljudi, ki bodo vzeli otroke na prehrano za krajšo ali daljšo dobo. Oni starši, ki bi radi dali svoje otroke učiti rokodelstva ali kaj drugega, se naj istotako obrnejo na »Varstvo«, da jim skuša ustreči. Obračamo se na vse sloje prebivalstva, da širijo namene »Varstva« in da društvo vsepovsod priporočajo v gmotno podporo. Sprejme se vsak najmanjši znesek.

Ponojno dvigamo Slomškovo prošnjo z besedo: »Veliko smo že storili, bodi hvala Bogu in Vam; pa veliko nam je še storiti, da oskrbimo, česar je v sedanjih časih treba, kakor vsakdanjega kruha. Naši bogati sosede imajo mnogo (siromašni mladini) v telesno in duhovno pomoč. Mi imamo vsega tega še malo. Pa eno imamo: Vaše dobro, usmiljeno srce. Dobro srce pa iz

ljubezni do Boga velike reči stori, in če jih ne stori, pa ni pravo dobro srce. Nas v kratkih letih ne bo več na svetu; v hišo večnosti pojdemo uživati, kar smo dobrega storili. Naša lepa in dobra dela pa ostanejo Bogu v čast in našim potomcem v dušno korist in radost.«

Ako beremo to iskreno in presrečno pisano besedo nesmrtnega prijatelja našega in naše mladine, spet ne moremo njegovi ganljivi prošnji pritrditi ko z njegovim zatrdilom: »Bilo bi kamen naše srce, katero bi se ne usmili in ne pomagalo hitro po svoji zmožnosti. Saj ne vemo kaj nas čaka; to pa tudi vemo dobro, da bomo usmiljenje našli, ako usmiljenje izkazujemo... Zaupam, da se vam ne bom zameril, ako te uboge sirote vašemu usmiljenju priporočim. Kristus nam obeta, da kar njim storimo, on nam hoče biti plačnik. Storitite, kolikor morete, naj si bo v denarjih ali pa v drugih rečeh. Dobri Bog, kateremu je ljubo, ako si verniki kakor bratje in sestre pomagajo, hoče tudi nam pomagati in nam stotero povrniti.«

S tem Slomškovim opominom trka dobrodelno društvo »Varstvo« v Slomškovem apostolskem letu na vsa dobrohotna srca. Naša usmiljenost in dobrodelnost naj pokaže in dokaže svetu, da v Sloveniji resnično živi Slomškov duh in spomin.

Dobrodelno društvo »Varstvo«
Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) c. št. 17

To in ono

TRBOVLJE. TPD povsod zmaga. V šolo Trbovlje-Vode so dosedaj prihajali otroci iz krajev Bevško, Sv. Urh in Prapreče. Ti kraji spadajo pod teritorij zagorske občine. Tudi šolski okoliš je bil od ustanovitve šole na Vodah tako urejen. Krajni šolski svet občine Zagorje je votiral v svoj šolski proračun zato potrebno vsoto, katero je podeljeval krajnemu šolskemu svetu Trbovlje-Vode kot subvencijo za otroke teh krajev. TPD pa se je kot davkoplačevalka pritožila na šolski svet Zagorje, da mora isti to subvencijo ukiniti in da morajo otroci, ki po teritorialnosti občine spadajo v njen krog, posecati šolo v Zagorju. Ti kraji pa so od šole v Zagorju oddaljeni nad eno uro in je pot jako nevarna za mladino, posebno malčke, dočim imajo do šole Vode kake četrt ure hoda. Zato je gotovo primerno in tudi pravilno, da bi ostalo pri starem. Vsi prizadeži starši so se pritožili proti sklepu kraj. šol. sveta Vode, ki je sklenil, da morajo že po božičnih počitnicah posecati otroci šolo Zagorje. Poleg tega so se pritožili tudi proti sklepu šolskega odbora na bansko upravo, da ona zadevo uredi staršem in otrokom v prid. Sklep šolskega odbora Vode gotovo tudi v tem ni pravilen, da morajo plačevati starši letno šolnino za enega otroka 180 Din; pod temi popoji bi namreč smeli otroci posecati šolo na Vodah. Doklado za šolske potrebe pa plačujejo že zagorski občini. Upamo, da bo banska uprava ugodila opravičeni pritožbi staršev.

Avto ga je povozil. Sedemletni Vrbar Ivan je prišel pod zadnjo kolo težkega avtobusa, ki mu je zmečkal glavo, da so izstopile možgane. Nesreča ni izogibna posebno na naši ozki cesti, po kateri gre ves promet, razširitev pa je brez denarja nemogoča.

Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb je za božičnico razdelilo vsoto 3000 Din med ubogo šolsko deco brezposelnih staršev. Če pa bi hotelo društvo zadostiti vsem prošnjam, bi moralo imeti denarja nad 20.000 Din in bi bilo še malo. Toliko je sedaj revnih šolobveznih otrok v Trbovljah.

Koliko nam pošljejo naši izseljenci?

Po podatkih Narodne banke so poslali naši izseljenci v preteklem letu 573.1 milj. dinarjev, leta 1930 pa 739.5 milij. Din, to se

pravi, da so se zmanjšale pošiljatve preteklo leto za 166.4 milij. Din ali za 22.6%. Leta 1929 so izseljenci poslali domov 887.6 milj. Din, leta 1928 703.4 milij. Din, leta 1927 654.3 milij. Din, leta 1926 722.6 milij. Din.

Borba drugih držav proti brezposelnosti

Minister za socialno politiko dr. Czech je predložil vladi zanimiv načrt, kako zmanjšati število brezposelnih. L. 1929. je imela Češko-slovaška samo 35.000 brezposelnih delavcev, dočim znaša danes število brezposelnih že 460.000. Po predlogu ministra dr. Czech bi se brezposelnost znižala na ta način: Delavcem je treba dati delo in je vlada stavila v ta namen ministrstvu na razpolago 145 milijonov kron. Na ta način bo mogoče zaposliti 200.000 delavcev. Delovni tednik se naj zniža od 48 na 40 ur. Organiziral se bo poseben sklad za brezposelne, v katerega bodo prispevali v prvi vrsti delodajalci in tudi vlada. Nemške in češke socialistične stranke so že izjavile, da bodo podpirale vse tri predloge ministra za socialno politiko.

Tako na Češkem. In pri nas? Ali bi se ne dalo tudi pri nas kaj sličnega izvesti. Vsak bi rad delal in nekaj zaslužil. Tako se pa pri nas kljub zakonu o zaščiti delavcev dela 10, 12 in še več ur dnevno. Tudi to povečava brezposelnost. Treba bi bilo strožje izvajati delavsko zaščitno zakonodajo. Vse to se vrši zaradi tega, ker je delavstvo ubito in nima pravega razumevanja za delo v strokovnih organizacijah, naši podjetniki so pa naravnost slepi, da ne vidijo, kakšen mora biti konec njihovega egoizma. Drugod se je delavstvo tega že precej otreslo, zato je tudi njegov položaj docela drugačen. Pri nas se sicer o vsem tem veliko govori, toda dejanj, ki bi vsaj malo to bedo rešili, ni od nikoder.

Podaljšanje carinske zaščite jekla in železa v Angliji za 2 leti. Anglija je izdala novo carinsko uredbo, s katero se podaljša carinska zaščita domačega blaga železa in jekla proti uvozu tujih izdelkov za dve leti, t. j. do 24. okt. 1934.

Položaj težke železne industrije v Nemčiji. V produkciji surovega in valjanega železa je v septembru 1932 zaznamenovati porast. Tako je bilo napram avgustu 1932 268.388 ton producirane, v septembru 1932 262.893 ton surovega železa. Produkcija valjanega železa pa se je napram avgustu 269.183 ton dvignila v septembru na 290.638 ton. Nazadovanje pa izkazuje produkcija jekla in sicer od avgusta 416.010 ton na 392.108 ton v septembru. Napram produkciji lanskega leta v septembru pa izkazuje padeč za ca. 50 do 60%.

Prepoved uvoza premoga v Avstrijo

Avstrija je prepovedala uvoz črnega premoga in koks, poleg tega tudi uvoz briketov iz črnega premoga. Države se zapirajo ena pred drugo.

Po podatkih naše zunanje trgovine smo mi v teku letošnjega leta uvozili premoga v vrednosti za 32.4 milij. Din. Ali naš premog ne ustreza zahtevam konsumentov, industriji itd.? Saj je vendar znano, da naš premog v kalorični vrednosti ni med zadnjimi. Poleg tega pa naši rudarji nimajo zasluzka. Ali nimamo s tem dvojne izgube? Naše delavstvo je brezposelno in nima kupne moči, denar pa gre v inozemstvo.

Čitaj „Delavsko Pravico“